

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIV. Modus à Visitatore in examine processus servandus, & alia, quæ ante Rei absolutionem, vel damnationem considerare debet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

nuens potum, & cibum, si talis Monachus propter similes torturæ excessum moriatur, non evadet Superior poenam Irregularitatis, ut docet Panorm. Cap. *Ad audientiam, de crimine falso, num. 4.*

Denum Judex antequam Reum tormentis subjiciat, non solum debent præcedere indicia expressa, sed illa debent esse legitime probata, vel præcedere debet semiplena probatio. Quæ verò indicia sufficiant, ita ut sint æquipollentia uni Testi integro, ut per illas possit Reus torqueri, non possumus certa regula determinare: sed totum hoc negotium arbitrio Judicis regulariter relinquendum est, qui ex duobus vel tribus, aut pluribus indicis poterit torquere Reum, prout viderit, ea esse magis vel minus urgentia; deinde illæ probationes, de quibus superius Tract. 2. docuimus sufficere ad interrogandum Reum, eadem etiam sufficiunt ad torturam.

Diximus autem ibi, unum de tribus sufficere (secundum sententiam D. Thomæ communiter ab omnibus Theologis receptam) nempe testimonium omni exceptione majus, vel indicia ita expressa, ut sint æquipollentia semiplenæ probationi ipsius delicti, aut etiam infamiam: sola autem infamia, etiam plenè probata, licet ad interrogandum Reum sit sufficiens, ut supra diximus; ad eas tamen torturam non sufficit, & hanc inquit Franciscus Aretinus in sua pract. crimin. Cap. 7. esse communem opinionem.

Neque Judex prætermittere debet dare Reo indiciorum, sive semiplenæ probationis exemplum ante torturam, & tempus ad se defendendum, si petatur. At si ab ipso Reo copia indiciorum non petatur; tunc Judex potest procedere ad torturam, etiam non delata copia processus, vel termino defensionis non concessio. Ita sentit Navarr. lib. 5. *Consiliorum, titulo de accusacionibus, Conf. 8. n. 2. & 3.* quamvis non desint graves Auctores, qui doceant, etiam non petito à Reo termino defensionis, debere illi concedi à Judice terminus, ut possit se defendere.

C A P V T XIV.

Modus à Visitatore in examine processus servandus, & alia, quæ ante Rei absolutionem, vel damnationem considerare debet.

Anquam Visitator Reum condemnet, vel absolvat, multa prius debet considerare. Ante omnia DEUM exorare debet, ut ei lucem, suamque gratiam impartiat, ut in re tanti ponderis (agitur enim de honore & fama proximi, quæ si vitis Religiosis temerè auferatur, grave damnum, & ipsi, & Religioni inferatur) non erret, quare processum à se formatum, ac omnia quæ in illo continentur, seriò consideret: in primis probationes contra Reum factas prudenter expendat: advertat præterea, quod ad damnandum Reum in causa criminali, ut communis Juristarum sententia docet, probationes debent esse clariores. Incipiens igitur à denunciatione contra Reum facta, videat an persona denunciatus, quæ vicem Testis gerit, ut superius anno-

tavimus, sit omni exceptione major, & an de illa præsumi possit invidia, aut odium, vel passio contra Reum.

Cum aliquando inquisitio Superioris non à semiplena probatione, sed potius ab infamia, vel indicis iniuriam famam, prudenter consideret, an similis infamia à personis fide dignis oria sit, & an convenienter, per duos saltem Testes probata sit, vel saltem illi constet de clamorosa infamiatione.

Tertiò. Indicia omnino expendat, an levia, gravia, aut levissima sint. Levia, quæ etiam suspiciones leves appellari possunt, non sufficiunt ad interrogandum Reum, licet sufficiant ad inquirendum, & informationes capiendas. Gravia vero non solum sufficiunt ad interrogandum Reum, sed etiam ad torturam illi, si delictum falsis minimè fuerit, inferendum: non autem sufficiunt ad illius condemnationem; nemo enim ex præsumptionibus, ac indicis vehementibus criminali poena, saltem ordinata, condemnari debet, sed bene pariter poterit extraordinaria poena Judicis arbitrio desumenda, ut optime docet Penna in 2. part. Direct. inquit. Commentar. 80.

Circa verò indicia gravissima illud considerare dignum est, quod licet ad condemnationem sufficiant, (ut supra Tract. 2. adnotavimus) cum in illis præsumptio Juris sit, ex qua ad criminales poenitionem, & poenam ordinatam etiam imponendam deveniri potest, ut est alios docet Fasina. q. 72. num. 54. si tamen casu aliquo Reus probationem aliquam, aut excusationem adducat; tunc poena extraordinaria Judicis à bitrio Reus puniri debet, quæ verò sunt levia, quæ gravia, aut gravissima indicia, latius superius Tractatu 2. declaravimus.

Deinde circa delictum ante omnia consideret, an verè fuerit commissum: Deinde circa eus gravitatem illud in primis advertat, an tale delictum sit contra bonum commune, aut in damnum totius personæ, an vero tantum in delinquentis damnum deriveur: præterea an delictum sit notorium, & Communitati scandalosum, an occultum, vergens tantum in delinquentis damnum; aliter enim punienda sunt peccata contra bonum commune, publica, sive secreta, & aliter ea, quæ contra bonum particulare committuntur.

Quartò. Personam, contra quam facta est denunciatio, etiam attendat, an inquam sit Prelatus, contra quos major sæpè delibetur probatio, quam contra alios; quia hi multoties circumstantiis expositi esse solent, præcipuè si aliis sit integræ vitæ, bonæ famæ, & opinionis; præterea an sit persona gravis, & de Religione bene merito.

Quintò. Testium dicta seriò meditetur; et eorum enim testimonio totum serè pendet verum; igitur attentè examinet, an sint Testes singulares; hi enim non omnino probant, an sint contestes, quod requiritur, ut plena probatio contra Reum resulter: an sit tantum unus Testis, qui semiplenam tantum probationem inducit: an sint aliqua indicia, quæ simul cum Teste plenior probationem faciant; unus enim Testis cum aliis adminiculis, sive indicis, licet non sufficiat, ut Reo poena ordinaria infligatur, sufficiens tamen est, ut extraordinaria

dinaria poena Juidicis arbitrio imponenda, puniatur.

Sexo. Rei defensiones, exculationes, exceptiones, si quas opponat, seclulo odio, vel amore, an sint sufficientes expendat; quod si saltem ejus culpam dubiam reddat; Reus à Visitatore absolvatur.

Demum in processu examine interrogatorii articulos omnes, & circa illos singulos Testium depositionem percurrat, & in unoquoque articulo notet ea, quae circa illum articulum à Testibus dicuntur, & sic discutendo per omnes articulos, circa unumquemque articulum Testium dicta sedulo inter se conferat, & in quo fiat conformes, & comestres ad veritat, v.g. circa secundum articulum sunt duo Testes, qui terè in omnibus inventiuntur contestes; praeterea circa eundem articulum est alius testis, qui in aliquibus substantialibus discrepare videtur; praeterea est alius, qui tantum loquitur de auditu, &c. & sic circa singulos articulos diligenter discutat, ita ut totius processus probationes facile comprehendat.

Septimo. Praeterea si Reus juridice culpam fateatur, aut si quavis neget, juridice probeatur per duos Testes oculatos, fide dignos, concordantes, quorum quilibet integrè de culpa deponit, puniendus est.

Octavo. Neminem sine praedicto Testium numero condemnet, in gravioribus autem delictis major numerus est quaerendus.

Nono. Si poena criminis per Canones, vel leges, cum quibus dispensare nequeat, diffinitur, totam Reo irrogabit, nisi communi bono aliquo modo judicaverit convenire, ut leniatur.

Decimo. Si poena criminis sit arbitraria, propendat potius ad misericordiam, quam ad rigorem: caveat autem, ne nimia benignitas aditum praebet laxitati.

Undecimo. Inter poenas extraordinarias enumeratur Correctio verbalis, quae pro ratione criminis, & personae usurpanda erit. Sortus de ratione regendi secretum, membr. 2. q. 4. concl. 3. quae verò pro qualitate delictorum poenae sint à Judice infligendae, plenius in Tractatu de poenis disceremus.

CAPVT XV.

De Sententia diffinitiva.

Visitator sententiam prolaturus diffinitivam debet in narrativa summarie articulos proponere, qui substantiam delicti contineant, & cum opus fuerit, causam sententiae exprimere, quamvis id non sit necessarium, ut dicitur in Cap. Sicut, de re judicata, juncta Glossa, verbo, exprimitur, & Abbas ibidem: sententiamque in scripto conceptam coram Reo, si fuerit praesens, alisque prout ipse judicaverit expedire, profertur.

Sententia autem debet omnino esse conformis his, quae in processu continentur, atque in illo probata sunt, nullatenus processus limites excedendo; ferri enim debet secundum allegata & juridice probata.

Praeterea sententia poterit juxta denunciationem à Jesu Oper. Tom. I.

nem, processum superius formatum simili tenore profecti.

FORMA SENTENTIAE DIFFINITIVAE.

Nos Fr. N. ab N. Visitator Spiritus sancti nomine implorato, à quo cuncta & integra judicia recta procedunt, in causa contra P. N. ab N. Procuratorem hujus Monasterii coram nobis pendente, & per processum in scripto formatum deducta, receptisque in ex utraque parte probationibus oblatis, his omnibus accuratissime perpensis, & ad plenum cognitum pronunciamus, ac decernimus, praedictum P. N. ab N. Procuratorem graviter peccato proprietatis contra votum paupertatis in multis gravibus delictis peccasse, tam in convivis pro Monachis ac secularibus à praedicto N. sine licentia exhibitis, quam in alia donationibus, nempe trium annulorum aureorum donatorum uni consanguinea ab eodem P. N. (ut ipse etiam in sua confessione fatetur) temere factis deliquisse, ac in hujus delicti poenam praecipimus, in carcere per tres annos includendum, ibi jejuniis panis & aqua in poenam tanti sceleris semel in qualibet hebdomada macerandum, reservantes nobis facultatem moderandi, vel dispensandi in praedicto. Acta, lata, & lecta sunt has sententia & publicata in Monasterio nostro N. sine in cellula nostra per me Fratrem N. ab N. Visitatorem hujus Conventus praedicto Patre N. praesente & audiente (si ibi praesens fuerit) & Testibus infrascriptis, qui propria manu subscripserunt.

Die Mensis Anno

Locus & sigilli.

Fr. N. Visitator. Fr. N. Notarius.

F. N. & F. N. Testes.

CAPVT XVI.

De sententia ferenda in absolute innocentium.

IN casu verò quod praesentis Reus innocens omnino inveniat, necessario debet per sententiam diffinitivam innocens etiam declarari, ac suae famae, & honori satisfacere.

Quando autem verè dici possit Reus innocens, nota, duos esse innocentiae gradus. Primus est, quando nihil est probatum contra Reum, neque adsunt indicia, quibus juridice possit citari, vocari, seu examinari, cum videlicet innocentia adeo est perspicua, ut ex nullo capite contra eum aliquid veniat. Secundus verò gradus est, quando adsunt indicia aliquo modo probata, licet non sint plene evacuata, nihil tamen invenitur probatum, quod sit sufficiens ad Reorum punitionem.

In primo gradu innocentiae Reus innocens declarandus est, non verò in secundo.